

Numărul 23.

Oradea-mare 9/22 iunie 1902.

Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Artele în viața socială.

(Fine.)

Aceea ce a fost Rembrandt pentru Olanda, a fost I. Ruskin pentru Anglia.

Bunăstarea economică a Angliei se datorește în mare parte lui Ruskin care propagând binele prin frumos, a creat în Anglia o viață artistică de care vedem numai în epoca „Renașterii” în Italia.

Cine a vădut lupta ce a început Ruskin cu spiritele ruginite, a zis că a înviat „Don Quichotte” și începe din nou lupta cu morile de vânt. Pentru a-și realiza scopul de a introduce arta în industrie, Ruskin umblă din oraș în oraș ținând conferințe populare și înființând societăți culturale. Pictori, sculptori, arhitecți, tipografi, ciselari, țesători, tâmplari, ferari s’au unit ca conform percepțiilor lui Ruskin să aducă viața în industrie. Și grație propagandei entusiaste și pline de sacrificii a lui Ruskin, industria engleză stăpânește azi lumea întreagă.

Anglia toată venerază memoria lui Ruskin — mort acum doi ani — cu un cult de recunoștință, întocmai cum Olanda aduce mereu omagii de recu-

noștință marelui său fiu Rembrandt. A cucerit o națiune întreagă cu arta, a se furișat de o potrivă atât în inima bogatului cât și în a săracului, e lucru mare în istoria artiștilor.

La noi nu se dă mare importanță artei, de și din pildele lui Rembrandt și Ruskin putem conchide, că însemnătatea unui artist de valoare e mai mare în istoria neamului, decât a guvernelor.

E de învidiat acel popor, care serbătorile naționale și le serbează cu expoziții artistice. Noi înseși care credem încă, că arta este un lucru de prisos, noi suntem de compătimit. (Aplause.)

Viața și activitatea lui Rembrandt este un curs întreg de învățături luminoase; operele lui Ruskin despre artă și industrie formează o bibliotecă întreagă.

La noi nu numai că nu sunt slăviți artiștii puțin pe care îi avem, nu sunt apreciați, dar nu sunt nici respectați macar. (Aplause.)

În loc ca deja în școli să se infiltreze în generația tineră cultul pentru artiști — lucru ce ar fi un stimulent puternic pentru talentele în germene, artiștii noștri în mare parte sunt nu numai desconsiderați, dar adeseori sunt chiar executați fără

Ioan Bianu.

crutare după strimta apreciere a câte unui grandoman. (Aplause.)

Iar talentele cari se ivesc pe ici pe colo, în loc să fie îndemnate să se cultive, sunt dinpotrivă descurajate prin criticele acelor înguști la cap, cari nu se pot împăcă cu idea să vadă recrutându-se din sinul societății, elemente cari să se destine artei.

Și cultura noastră artistică e săracă, pentru că nici nu ne gândim să ne dezvoltăm talentele, să le cultivăm și să ne conformăm traiul acestor talente. (Aplause.)

Nici în literatură nu se face poporală aceasta idee. Cetim mult, dar nu cărți de acele din cari ne am instrui. Lectura de predilecție la noi sunt romanele franțuzești, și cu cât sunt mai senzaționale cu atât sunt mai răspândite, mai gustate. (Aplause.)

Până ce în Occident arta este o necesitate sufletească, la noi lumea se interesează mai mult de o crimă banală, de cosmolitografi, de pamflete și de valsuri nemțești. (Aplause.)

Artiștilor noștri le dăm atențiune numai după ce Europa întreagă este aproape de a-î încunună cu razele gloriei. Numai atunci ne mândrim de ei când vanitatea națională e atinsă. Și fiind că un *sentiment* care nu este *veritabil*, nici nu e *durabil* — entuziasmul nostru este ca focul de paie. (Aplause.)

Până ce arta va fi considerată ca lueș, până nu va fi recunoscută importanța ei culturală, ea nu va pătrunde în toate straturile sociale și majoritatea publicului va rămâne și mai departe indiferentă atât față de artă cât și pentru apostolii ei.

Numele lui Ruskin e azi un program în țările culte. Și noi l-am putea accepta ca program, nu în înțelesul ca să imităm industria artistică a Angliei — căci aceasta ar fi o utopie — dar în sensul că cu o asemenea perseverență, energie și entuziasm ca a lui Ruskin să creăm și la noi o artă frumoasă și viguroasă.

Noue ne lipsește înse un Ruskin.

John Ruskin, acest reformator al artei în Anglia, ș-a cheltuit averea de peste *cinci milioane* de franci, cultivând arta prin serieri, vorbire și fapte.

La noi, durere, nu se găsește un asemenea *mecenat*, căci majoritatea bogătașilor noștri, creșuți în țeri streine, nu au interes pentru arta națională. Dacă n'avem înse un Ruskin care prin mijloace materiale să facă propagandă artei naționale, cel puțin de s'ar găsi un apostol entusiast, un *gură de aur* care prin conferințe populare să desvolte gustul pentru arta sublimă. (Aplause.)

Dar intelectualii noștri geloși de aceea ce posed, se închid hermetic în laboratorul lor de muncă, în loc să împărtășească știința lor cu masele setoase de a învăța. (Aplause.)

În toate țările există deja universități populare, unde savanții cei mai mari țin conferințe populare. Așa tot nume bine cunoscute și la noi ca: Max Nordau, Anatole France, Jules Lermina, Tarde, Jaures, Bouglé, Viviani, Albert Bloch, Charles Richet și alții, împărtășesc cu poporul cultura lor frumoasă. (Aplause.)

Dar să nu ne descurajăm. Exponțiile de pictură tot mai dese și mai frumoase din timpul din urmă, ne îndreptătesc a spera că și la noi începe a înflori arta picturală. Și mai ales acum, că pictorii și sculptorii s'au unit într'o societate „Tinerimea artistică“ câștigând un August protector în A. S. Regală prin-

cipesa Maria (aplause) sigur că arta picturală va lua un avânt cum a luat avânt muzica sub înalta ocrotire a M. S. reginei, suverana noastră adorată. (Aplause.)

Și aducându-mi-se zilele aceste la cunoștință că avem și noi un artist care lucrează de 35 de ani pentru dezvoltarea artelor frumoase la noi, aș dori să aducem cu toții omagiile noastre de recunoștință acestui artist, care este dnul Constantin Stăncescu. (Aplause.)

Până când arta va rămâne numai apanagiul unor privilegiați, ea nu se poate răspândi și astfel nu se poate dezvoltă nici un curent mai sănătos moral, alimentat de iubirea aproapelui, aceasta condiție principală a unei adevărate culturi sufletești. (Aplause.)

Și până ce cultura sufletească nu va fi generală, nu se poate contă nici la unire, *la solidaritate*, încât interesele societății întregi vor rămâne și mai departe știrbite de intrigile unor *semi-educați*, cei mai periculoși oameni pe cari i-a caracterizat atât de bine dnul Const. Bann, inspector al învățământului privat, în raportul său despre anul școlar (1900—1901, apărut în nr. 246 al „Monitorului Oficial“ de la 9 febr. 1902) zicând :

„acea spumă primejdioasă de ignoranți titrați și de suflete pervertite ce plutesc triumfătoare la suprafața societății noastre. Acel val tulbure al „mediocrităților pretentioase, al indivizilor obicinuiți să caute prin mijloace, în afară de muncă personală, succesele *morale* și cele materiale, al oame- nilor pentru cari sentimentul datoriei a fost puru- rea un cuvânt fără înțeles... al pricepuților în toate și al aspiranților la tot“. (Aplause.)

Acești *semi-civilizați*, cari se cred emancipați, se pretind culți, cred a ști prea mult, de și prizma vederii lor e atât de îngustă și întuneată de veninul *invidiei* care se manifestă în a critica și batjocori și cele mai nobile sentimente și mișcări, aceștia n'au nimic sfânt pe lume. Critica acestora degenează de multe ori în persecuții veritabile mai ales în contra acelor cari au curajul de a lua inițiativa unor frumoase mișcări sociale.

Dacă este ecoul unor suflete mici forma jonioacă în care se manifestă aceste persecuții, n'au decât să fie savurate de acei la a căror gusturi corespund.

Sufletele de elită știind a raționă, știu și distinge frumosul de urit, binele de reu.

Dar este cunoscut că fiecare idee nouă își are martirul său. (Aplause.)

Pentru a învinge reutatea, ura și invidia, trebuie dezvoltat gustul pentru frumos și în consecință : artele frumoase.

Căci numai arta poate paralisă pornirile de dușmănie și sentimentele barbare, pentru că în chestiile cari preocupă arta, tot omul e egal de părtaș, toți se entusiasmează în aceeaș măsură pentru câte o idee frumoasă : fie o poezie de Alecsandri, Eminescu sau de Coșbuc ; fie o critică savantă de T. Maiorescu sau de Gherea ; fie o statuă de Canovas, fie „Consolarea“ de Aman, sau „Cortul de țigani“ de Grigoreșu sau „Marinele“ de E. Voinescu ; fie o simfonie de Enescu sau de Massenet. (Aplause.)

Curentul cald, comunicativ, ce se degajează din opul de artă, unește oamenii buni, simțitori într'o

singură palpație. Ideile sublime asociază sufletele într'un singur acord, departe de interese josnice.

Cine a aruncat o privire în lumea variată a artelor, e conștient că scopul vieții nu este numai o poziție socială bine dotată și o pensiune sigură. Cine înțelege arta, tot ce gândește, gândește dintr'un punct de vedere mai înalt; tot ce simte, simte dintr'un punct de vedere mai larg.

Arta având chemarea de a stabili armonia în viața socială, de a uni într'o mare simfonie sentimentele omenirii, ea ar trebui răspândită, popularizată, prin a o introduce în școli unde chiar de la începutul învățământului primar să fie un mijloc de educație. (Aplause.)

Fiind că majoritatea omenirii numai prin educație poate câștiga sentimentul estetic, ar trebui ca educația estetică să ocupe un loc important în programul de învățământ.

Că prosperitatea artei este în strins raport cu prosperitatea culturală și economică a unui popor, ne e probă Franța, Anglia și Olanda.

Individualitatea puternică a unei națiuni prin unirea sufletelor într'un suflet comun, este un rezultat al importanței raportului dintre artă și viața socială.

Dar, armonia socială, la care tinde metafizica, morala, știința și educația, nu este complectă până nu se stabilește o comunitate de sentimente și de senzațiuni — pentru a atinge înse acest „ideal“, trebuie produsă *simpatia socială*: și aceasta este misiunea sublimă a artei. (Aplause.)

Neli I. Cornea.

Poesii de Elena din Ardeal.

- Din volumul „Stropi de rouă“. —

Î l u s i i.

*Aceleași slove de 'ndoială
Le pun cu negru pe hârtie,
Ș-aceeaș crudă 'ndoială,
Ș-aceeaș inimă pustie.*

*El mult departe-î dus acuma,
Și de-al meu suflet nici î pasă,
Ș-atât de rece cade bruma
Și pe nădejdea mea se lasă.*

*O, ce să pun dar' pe hârtie,
Decât o neagră 'ndoială,
Ș-aceeaș inimă pustie,
S'o plâng în slove de cerneală !*

De-atâtea ori . . .

*De-atâtea ori privind în zarea
Apusului frumos de vară,
Pe razele tremurătoare
Aș vrea flința să-mi dispară.*

*Căci dincolo de focul roșu
Îmi pare c'aș găsi iubirea,*

*Ce 'n lumea plină de miserii
Eu n'am găsit-o nicăirea.*

*Și-mi pare c'aș găsi flința,
Ce-atât de mult am căutat-o,
Și 'n lumea plină de nimicuri
Eu nicăirea n'am aflat-o.*

L u i . . .

*Sub farmecul privirii tale,
O, nu-ți pot spune, ce-am simțit ;
Dar de-aș fi fost o viorea,
Aș fi 'nflorit.*

*Și când mi-ai strins tu gingaș mâna,
Îar' nu-ți pot spune ce-am simțit ;
Dar' de-aș fi fost un fulg de nea,
M'aș fi topit.*

*În ochii tei frumoși albaștri
O rază caldă s'a ivit,
Și sufletu-mi de fericire
A tresărit.*

Cât de drag . . .

*Cât de drag mi-a fost o vară
Sub frunzișul tei, pădure, —
Dorul ochilor de mure
Să las tainic să me fure !*

*Și din răriștea de frunze
Vântul lin să me desmerde,
Ațipind pe iarba verde,
Când tot reul ți se perde.*

*Ce mai visuri fericite
Mai știi tu să 'nspiri, pădure,
Dorul ochilor de mure,
Când lăsat-am să me fure !*

Îubirea noastră,

*Îubirea, ce putea să fie
Isvor de sfântă bucurie,
O stingherirăm fără minte,
Ca doi copii o jucărie.*

*Tu n'aveai vreme, ca să mângâi
Copila dulce și plăpândă,
Ce 'n schimb că suferă și plânge,
Cerșia 'nsedar vr'o șoaptă blândă.*

*Eu vrând să par nepăsătoare,
M'alesei în singurătate,
Cu pagini de literatură,
Și triste și îngândurate.*

Icoane din viață.

(Urmare.)

4. Costache.

Prinsei lampa să me pregătesc de somn; dar ce-mi vedură ochii: scoarțele cărților mele de studiu și caetele innotate în cerneală violetă. Me dete lângă pat și vrusei să me așed, dar simți ceva tare. Pipăii cu mâna. Ce comedie mai e și asta! Patul eră căptușit de asupra cearsafului cu cărămizi din curte.

Înțelesei numai decât că și nădrăvenia asta eră opera lui Richard. De aceea mi-a lipsit el o jumătate de oră din meditație... m'am gândit.

Îmi dete de muncă și de astădată vre-un sfert de oră, să svânt cerneala de pe scoarțele cărților și să car cărămizile afară.

Abia me aședam în pat și închisesem pleoapele, când iată și Costache își făcu aparițiunea în cameră, tăcut și veșnic visător.

Costache eră feciorul de masă în vârstă de 22 ani, în epoca aceea când un tiner iubeșce cu tot focul tinereței sale. Se purtă elegant în jachetă neagră sau în frac în zile mari. Totdauna eră parfumat cu eliotrop blanc, pomadat, cu mustăcioara briliantată, cu peptenătura împărțită în 2 în creșcetul capului și cu fresa colțurată pe frunte.

Eră un băiat inofensiv, căruia i plăcea mult să viseze în solitudine, de aceea îndată ce se vedea liber de serviciul seii, se închidea în camera noastră și pe când credea că e dorm, domnialui se pregătia să officieze cultul zeului poesiei în cel mai desevârșit mister.

Aprindea candela de la iconiță, făcea de zeci de ori crucea și murmură printre buze rugăciunea lui tipică: „tu, Doamne, care le luminezi pe toate, luminează-me și pe mine și dă-mi puterea să creez o poezie așa cum o simt în tinerul meu pept pe care rêvnesc să o dedic îngerului meu Porfirița, să-i încăldesc inimioara. Am speranță Doamne, că nu me vei lăsa să rătăcesc mult și că me vei inspira cu duhul teii sfânt, așa precum ai inspirat pe David și pe profeti“.

Apoi ținând într'o mână creionul, iar pe cealaltă rădēmându-și fruntea, începea să scrie, oprindu-se pe alocurea câteva minute, ștergând ce i se părea lui că nu e bine și iarăș pornindu-se până când isprăvia hârtia, fără înse să mai sfêrșească izvorul inspirațiunei.

Costache își tipăria poeziile în foi volante cu condițiune ca tipograful să dispue de a-i auri titlul și sempatura, alte ori întreaga poezie, căci așa i se părea lui că e mult mai frumoasă și demnă de Porfirița.

În seara aceea îl chinuise reu rima *copilă* și murmură sacadat: zambilă, bilă... bilă de bileart, nu merge... silă, filă... chilă, milă, drilă, grilă, vilă, pilă, șindilă... da, e bună, ca să 'ncere:

Ah, iubită copilă,

Când te privesc de la fereastră

De sub acoperișul casei mele de șindilă.

La Costache totul eră rima. În ce priveșce măsura versului, aceasta cum se nimeria: unele versuri din aceeaș strofă nășceau de 8, altele de 15 și chiar de 25 picioare, care întreceau cea mai chilo-

metrică prosă. Toată sbuciumarea lui eră să prindă ideea și să nu-i scape rima, iar când se vedea stăpân pe aceste 2, eră poet.

Pentru poeziile sale tipărite în foi volante și aurite, Costache cheltuia cel puțin 30 lei pe lună din cei 70 ce-i avea ca fecior de masă. Unele purtău semnatura lui proprie, altele sub pseudonimul: Amor. Din toate aceste formase un album cu dedicația: „Angelului meu divin“

„Dșoarei Porfirița C-nescu în semn de iubire de la sclavul vieții sale.“

Se ferise totdauna să-mi arate aceasta comoară a inimii lui înfrigate de dragoste.

Înse într'una din zile a uitat albumul sub căpătăiu și eii putui gustă deliciul conținutului. În tot cuprinsul albumului alfa și omega eră ea. Porfirița avea mai multe nume și potopul acela de adiective o apărau de mușce când dormia, o mângăiau în vis și 'n tot locul: „regină frumoasă, principesă grațioasă, floare scumpă, crălasă mândră“, abudaui mai în fiecare strofă.

În fine, ce vreți, o dragoste demnă de locuitoarii Parnasului care lăsa, negreșit, cu mult în urmă pe aceea a Olgăi cu tinerul spilcuit.

Modul cum coresponde Costache cu Porfirița, eră foarte simplu: printre grilajul de fer care împrejmuiă curțile, căci mama Porfiriței, o proprietăreasă poșoptistă, locuia la spatele caselor dlui Leonard și fereastra camerei Porfiriței respunde la o distanță oare-care cu fereastra camerei noastre, așa că amoresii mai puteau să-și dea bună dimineața, ori „bonjour“ în fiecare zi printr'un gest din cap, urmat de un zimbet, bine înțeles.

Dragostea aceasta plină de interes pentru acei ce se ocupă cu psihologia acestui sentiment, merită atențiune și în consecință sacrificarea unei pagini din aceste icoane.

De multe ori mi se întemplă să am lecții grele și să remăn deștept până la 1 din noapte.

Costache, care voiă să profite de momentul inspirației — la început scotea un carnet și se prefăcea că pregăteșce contul cheltuelilor de masă pentru a doua zi, dar în realitate șiretul, părăsia repede țifrele și începea a croi la stihuri și fiind că voiă să nu i știu secretul, acoperia cu mâna ce scrisese și se uită furiș cu coada ochiului din când în când la mine.

Un drac de fată pe vremea aceea, Teodora Criveanu, elevă la externat — veni să-mi inspire și mie boala de care suferia Costache și 'ntr'o bună dimineață m'am pomenit comițând și eii versuri.

Lecție, nelecție... pentru amoraș găsiam eii clipă să mai măzgălesc hârtia.

Ceea ce lucrăm eii înse, nu mai păstram în album ca Costache, ci a doua zi putea și el să ce-tească în „Opiniunea“ ori prin „Viitorul“ lui Traian Demetrescu, cum și în „Curierul Olteniei“.

Astfel într'una din zile cădându-i „Opiniunea“ în mână, me întrebă emoționat:

— Ce? de dta e poesia asta, dle Vulcan?

— Da, comit și eii când pot, Costache, câte o poezie, i-am respuns, luând tonul convenit unei împregiurări ce voiam să o presint ca pe o ironie a sorții.

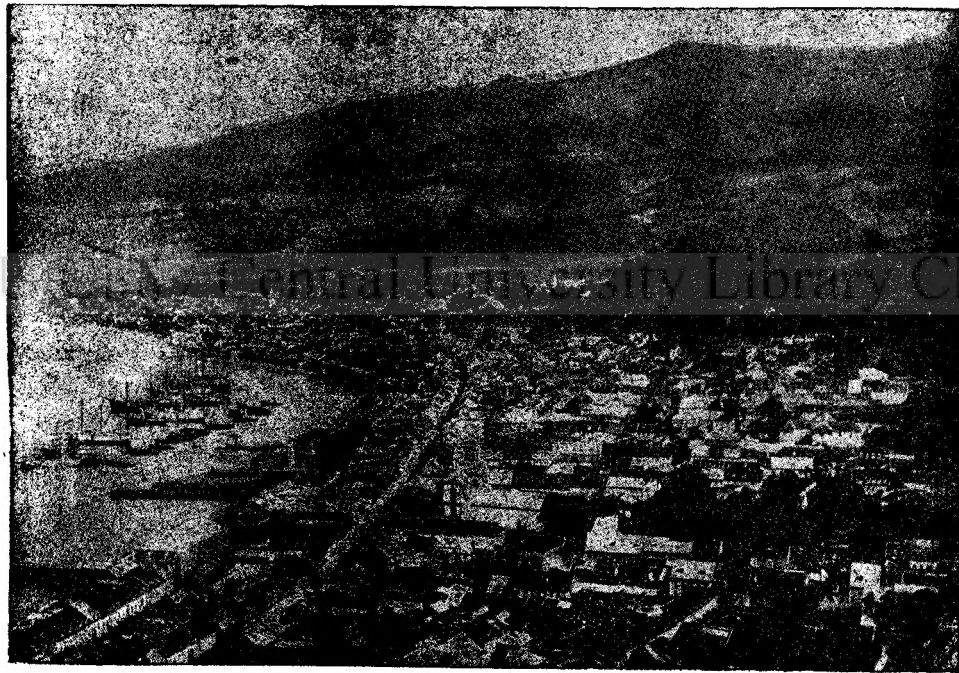
— Că bine mai scrii zeii, nu șcieam că... țî-aș fi dat să veți și câteva încercări de ale mele.

Aceste din urmă cuvinte fure rostite cu oare-

Orașul înmormântat.

Negustor de zahăr. Piața principală în St.-Pierre pe timpul missei mari. Teatrul din St.-Pierre.

Orașul St.-Pierre înainte de devastare.

Strada principală în St.-Pierre.

O familie de muncitori în St.-Pierre.

Damele din St.-Pierre la plimbare.

care sfială și Costache deveni roșu la față gândind că voiu cercetă motivul ce l-a făcut să scrie poesie erotică.

— Să mi le dai, mă, să mi le dai. Da de mult scrii ?

— Aă... cam de vre-o 2 ani.

— Ehe, atunci, dacă e vorba așa, tu ești maestru, mă Costache, și ești abia un biet cirac, măi, căci n'am încă nici două luni de vechime, pe când tu doi ani...

— Nu mai ride de mine, zeu, făcū Costache rușinos.

Dar din ziua aceea el n'a mai avut nici un secret pentru mine. Mi-a povestit tot romanul seū cu Porfiriță într'un stil înflorit și m'a rugat să scriu un roman prin care să zugrăvesc dragostea lui și cum i-am promis că aș începe imediat, dacă aș fi stăpân pe toate secretele lor, Costache n'a întârziat a desertă sacul în care se cuprindeau atâtea nopți de iubire, la început de la distanță sub farmecul lunii, apoi deschidându-se fereastra ei și Romeo ajutat de un scaun intrând în camera ei.

Toate aceste și multe alte măruntșuri cari nu ne interesează să le șcim, mi le povestise Costache în interesul romanului, din care cauză îl auđiam în fiecare zi : e, ai început ?

— Da, da, raspundeam eu.

— Imi ceteșci și mie de seară ?

— Când va fi gata capitolul, te voi înșciința.

Dar nici până azi n'am mai început capitolul iubirei camaradului meu de odae, cu care, de când îl cunoșteam „secretu“, imi devenise un prieten bun, pot zice.

În basa acestei prietenii i destăinuī într'o zi necuviințele ce-mi făcea Richard și cum me minșise în atâtea rânduri cu privire la lecțiile ce are, din care cauză obținuse note foarte rele la învățatură și la conduită.

— Nu șciū ce să fac, mă Costache, să arăt dlui Leonard situațiunea lui Richard ; mi-e să nu se supere dna.

— Ba, să nu mai taci, să-l încondezi cum se cade, fir' ar el al dracului, că și mie mi-a scos perii albi în cap. Dta respunđi de el și în partea asta n'are să se amestece cocoana. Tăcend, nu înțelegi că-ți periclitezi situațiunea ? A cui va fi vina decât a dlui preparator care nu s'a priceput să-l mediteze, va zice tot domniaei, când va rămâne repetent. Ba eu te povățuesc să arăți dlui Leonard impregiurarea chiar azi la 12 când va veni la masă. Cel puțin, să șcie, să nu rămāi respunđător la sfârșitul anului și să tragi consecințele.

Cuvintele lui Costache le găsiī la loc și foarte sânetoase. Nu puteam să tănuesc mai mult o stare de lucruri a căror consecințe rele s'ar fi resfrânt asupra mea mai târziu.

Convorbirea între mine și Costache avuse loc într'una din diminețile din primele zile ale lunii martie. Mi-am pus în gând dar, că la sosirea mea de la școală, înainte de ora mesei să me strecor în biuroul dlui Leonard și să-i spuī că Richard merge prost cu lecțiile, plus mai are și o conduită de nesuferit în clasă și acasă. În ziua aceea profesorul de latineșce îl scoase la lecție și fiind că n'a putut respunde la nici o chestiune, l-a grațiat cu un zero cât oul de merlă.

Cercetai în fond cauza și aflaī că Richard, ca

să scape de ora meditației ce o făcea cu mine cu multă silă de obicei, mi-a arătat că avea aceeaș lecție de acum trei zile, de oare-ce dl Faur n'a venit la lecții, în douē rânduri consecutive ; dar în realitate me minșise, căci dl Faur n'a lipsit nici o oră din clasă și Richard avea lecții noi de care el n'avea habar.

Aceste toate i le arătaī dlui Leonard obiectându-i la sfârșit că me degajez de ori ce respundere dacă e vorba de tragere pe sfoară, căci eu n'am timp să alerg în fiecare oră după colegi de ai lui Richard, să cercetez ce lecție le-a dat profesorul, urmând că această grijă să o aibă Richard, căci slavă Domnului mergea pe al 14-lea an.

Dl Leonard ascultă cu religiozitate arătările mele despre fiul seū și în culmea furiei, trecū în sofragerie, porunci lui Costache să găsească o nuța și chemă pe Richard. Acī în fața dnei Leonard, după ce i făcū morala cuvenită sigilând-o prin câteva palme părinteșei, strigă lui Costache : i-al în spinare. Costache nu hesită o clipă și-l ridică repede ca pe o traistă și pe când Richard chirală ca din gura șarpelui svērcolindu-se de durere, dl Leonard îl croală pe spinare cu așa furie încât dna leșinase în fața grozavului spectacol. Dēnsa, de și se încercase să îl scoată din mână, totuș dl Leonard de astă dată n'a lăsat trebile pe voia ei, ci imbrâncind-o, dēnsa se agățase de colțul mesei să nu cadă, astfel masa restornându-se, toate mâncările formaī un amestec nedeslușit printre cioburile de făruri și covorul multicolor.

— Pentru aceea plătesc eu, pentru aceea țin eu preparator, strigă infuriat dl Leonard.

— Mi-ai nenorocit copiii, Margo, Margo, sfârși dsa luându-și ghiozdanul și plecând la tribunal fără să mai guste ceva.

Dar din ziua aceea n'am mai avut zi senină în casa dlui Leonard.

Dna imi căută din fie ce pricină și în toate manifestațiunile ei eră vindecativă căutând să-mi facă zile fripte pentru că am îndrăsnit să spuī adeverul. În ultimul timp intrasem în grijă că nu-i chip să mai rămān mult aci și că urmă să me îngrijesc de un nou post. În privința miseriilor ce suferiam n'aveam drept a me plānge nimēnuī.

Fără voe, eră cât pe aci să desertez din casa dlui Leonard, când sfârșitul anului școlar cu bine și pentru Richard, căruia i se detese note de trecere în vederea influenței de care se bucură dl Leonard, plus deplasarea familiei la țară, prelungiră agonia mea avisându-me dl Leonard să însoțesc familia la moșie unde urmează să me ocup cu Richard să se mai fortifice. În speranța că acolo mi se va amelioră soarta, am ascultat pe dl Leonard și am plecat cu Costache într'o gabrioleță la moșie.

(Va urmā.)

Petru Vulcan.

C u g e t ă r i .

Prietenii unei femei sūnt amanții care speră ; dușmanii ei, sūnt amanții care nu mai speră.

*

Omul își schimbă amorul, după cum își schimbă părerile, după cum se schimbă în toate ; numai egoismul seū rămāne totdeauna acelaș.

A m a n t ă.

*Octobre, — și sfârșitul lunii.
Salcâmiț frunze nu mai au.
Cu berzele ce-n sbor pleacău,
E mult de când s'au dus lăstuniț.*

*La foc, pe prispa casei, stai.
Me uit cum se topesc cărbunii, —
Pe când prin aer, ca nebuniț,
Spre munte, norii goană dau; —*

*Tac și te-ascult înmărmurit
Cum cântă și plîngă... Grădina-ți pare
Un catafalc, — acoperit*

*Cu crisanteme, — de pe care
Natura-ți cere-o sărutare...
Ți-a fost amantă și-a murit.*

Haralamb G. Lecca.

R o s a N i l u l u i .

(După H. Proschko.)

În depărtatul orizont se ivise zorile. Un vânt glumeț tremură printre frunzele tamarindilor și ale sycomorilor; garoafe indiene și mimose aurii parfuma aerul proaspet al dimineții, cu un miros dulceag; iar Nilul — sfântul Nil — își urmă vecinicia-i cale tăcut și gânditor...

Ca o făclie de aur în uriașul templu al naturii apare soarele încet, maestos, printre creștetile depărtaților munți arabici Mocatam.

Pe malurile frumoase și înflorite ale fluviului pe nesimțite încep o mișcare neastempărată; — zorile deșteptară și pe cetățenii acestor ținuturi.

Sute și sute de pelicanii uriași și de flamingii roșieteci se răsfață la soare pe băncile de nisip; escadre mari de cocoare lopătau prin marea albastră a vădului; ulii flămânzi și cioare croncănitoare se rotiau din ținuturi în ținuturi, iar peste culmile de granit, profir și marmoră, vulturii falnicii plutiau în sbor maestatic. Turturicii ruginii se furiau prin frunzișul palmilor; cucul sfătos își permitea glume conturbând o gheunoae visătoare din liniștea-i sentimentală; codubatura își pregătea dejunul sfădindu-se cu un gândăcel; în undele proaspete ale Nilului ibisul își făcea baia regulată, iar baltanii batjocoritori îl priviau sarcastic de pe ținuturi.

În depărtare se auzea foșnetul paelor de iarbă uscată sub picioarele unor cămile ce se apropiau, iar pe riu se legăna o arie melancolică și monotona a unui vâslăș întristat.

Colo în zare lângă riu cel binefăcător, unde se înalță falnic ruinele încăruntitei arhitecturii egiptiene — grandioasele piramide, — în una din ultimele zile ale lunii lui Iulie a anului 1778 plutiă molatic o barcă, dealungul sfântului fluviu.

Într'ânsa, pe lângă cei doi matrozii-vâslăși cu fețe brune, ședeau trei bărbați; unul cam de treizeci de ani, în uniformă de general francez; de o

natură veselă, cu niște ochi plini de foc; din fața-i galbinie, umbrită de un păr negru, se putea ușor cunoaște un fiu al țerilor mai sudice.

Alături de el, un alt bărbat mai bine făcut, serios și grav, un om cu deciziuni constante, dar o ființă de o bunătate nemărginită; și acesta asemenea purta uniforma de înalt oficer de stab francez. Vis-a-vis de aceștia pe banca de vâslăș ședea tăcut al treilea în niște vestimente negre, simple; pălăria-i era încoronată cu o mulțime de fluturi și gândăcei scilicite de diferite culori atârnați în ace; în buzunare avea două telescoape mari, mai multe flori, burueni exotice și o mulțime de petricele mari și mici, — era un prof. de științele naturale.

În fine barca trase la ținuturi.

Toți trei bărbații trecură pe uscat, în iarba cea înaltă și moale.

Cel mai tiner din ofierii își aședă ochianul la ochiul drept și privi pe riu înapoi:

„Încă nu se ivește nici o corabie“, zise apoi întorcându-se către toți, „î-am lăsat pe oamenii noștri binișor înapoi“.

Profesorul zimbă liniștit și zise: „Atunci voiți folosi timpul cât vom aștepta aici, în scopul scrutărilor mele științifice“.

Tinerul oficer aprobă zicându-i: „Du-te pretine și te ocupă, noi vom aștepta corăbiile aici, iar când vor sosi te voiți signaliza cu florița aceasta, ca să imbarcăm iarăși“.

Învățătul nostru se perdă acum prin tufișurile verzi de pe ținutul Nilului, iar ofierii plecară ambii la plimbare, pe când matrozii traseră barca pe nisipul uscat al malului.

Cufundați într-o discuție interesantă, francezii noștri nici nu observară că s'au depărtat prea tare de ținuturi și locul pe care călcau nu mai era iarbă pustie, ci pământ cultivat, și pomi fructiferi aruncau umbrele lor.

Priviră în giur și se vedură în apropierea unei frumoase și drăguțe locuințe egiptiene, în fața căreia se întindea o grădină bine îngrijită, cu olivi înalți și înfloriți, cu cedri mirositori, cu tamarisci verzi, banani cu frunze mari (pânea deșertului), spânzul negru cu flori arginții, cytisul auriu, centaurii strălucitori (cea mai mândră podobă a florei hesperide); iar mărețul mangolic cu coperișul său de muguri, își întinse ramurile peste nenumărate rose, — helianți egipteni și alte flori frumoase.

Câteva momente se opriră ambii ofierii, uimiți de privescerea acestei pompoase floare, respirând cu nesăț parfumul răspândit de atâția muguri... când, de-odată niște voci clare le conturbă extasul. Amândoi își îndreptară privirile spre frumoasa casă, zidită în stil mauric, ascunsă sub vița de zorele în fundul grădinei și vedură două ființe. a căror fețe înflăcărate le tradau inimile neliniștite.

Ofierii noștri se retraseră după trunchiul unui palm bătrân, spre a nu fi observați și priviați țințiș asupra acelor, cari acum se apropiau spre densii.

Era un bărbat tiner, un sirian fâlos, de o statură înaltă, cu niște ochi schinteietori ce se ntorcea în scilicite cu stelele de pe cerul tropical, privind plini de foc, în ochii unei copile ce-o ținea strins de mâni, eare inse se sbătea ca o gazelă să scape din brațele acestuia.

„Lasă-me! — esclamă fata în tonul unei ure nobile, — ai știut că astăzi eu me aflu singură și

fără apărare acasă, și de aceea me urmărești... rușine... crezi doar că me poți silii să te iubesc, — zise tot mai tare scuturându-și capul buclat, — iubirea ne-o dă Allah și pentru tine acest sentiment nu află loc în inima mea !”

„Sidiyah ! — sbieră atunci respinsul sirian, prindând din nou mâna fetei, — acesta-ți e ultimul cuvânt ?”

„Acesta-mi e ultimul, Suleiman ! — repetă ea cu voce înăbușită, și smâncindu-se din mâna tiranului, îl măsoră cu dispreț ; din ochii-i mari și negri isbucniău flacări de resbunare, peptul i se sbătea îngrozitor, frumoasele-i buze se învinețiră mușcându-și-le, încât părea că vrea să înghiță pe adversar.

„Sidiyah ! — exclamă Suleiman din nou privindu-o pătimaș, — Suleiman știe iubi și uri pe cel ce va respinge sfânta lui iubire !

O privire disprețuitoare din ochii cei luminoși ai fetei atîță și mai tare patima sumetului sirian.

„Așă dar tu nu vrei să fii soția lui Suleiman și preferi pe Achmed ? — întrebă repede acesta.

O rază blândă transfigură, la auzul acestui nume, fața tinerei egiptence, ea afirmă plecându-și capul și voi a se rentoarce cu pași grăbiți spre locuință. Peștorul ofensat îi sări înse în cale.

„Gândește-te ! — răcnî acesta ridicând dreapta amenințător, — Achmed e sărac și fără putere, — dar Suleiman e bogat și puternic și poate sdrobi pe cel ce numai ar cuteză să cugete la rosa Nilului !

Sidiyah, care la auzul acestor amenințări se umplu de groază, căci cunoșcea setea de sânge a lui Suleiman, totuș nu-ș schimbă temerara decisiune, ci își întoarse măreț privirea din fața sirianului.

Gesturile aceste disprețuitoare potență mânia nebunului amant, care clocotind de furie, condus de un gând meschin, scoase din cingătoarea-i cusută cu mărgelile scumpe, un pumnar cu mâner cu cap de sacal și... un moment numai și sângele nevinovatei Sidiyah ar fi colorat florile și rosele cele albe din giurul ei.

În acest moment critic sări înse cel mai tiner dintre oficeri, cu sabia ridicată spre ucigaș, îi smulse fără veste ferul din mână și-l aruncă spre țermure.

Un răcnet de blăstēm isbucni atunci din peptul sirianului. Ca un tigru s'ar fi aruncat asupra tinerului european, ce-ș luă imediat poziție de apărare, cu atât mai tare, căci atât la statură cât și la construcția corpului, oficerul nu se putea compara cu el ; dar când vëdù și pe celalalt înarmat venind asupra lui, iar în depărtare se auđiá tropot de cai și cămile, precum și apropierea corăbiilor ; turbatul criminal află de bine să scape cu fuga. Prinse calea spre țermure, își ridică pumnarul cu mâner cu cap de sacal, și se făcù nevedut prin desișul palmilor de cocos, cređend că va fi urmărit de oficerii înarmați.

Intr'adevăr francezul cel mai tiner voi să urmărească pe Suleiman, dar se simți atins de o mână ușoară care-l reținù.

Se 'ntoarse și vëdù la picioarele sale ingenunchiată pe Sidiyah, frumoasa rosă a Nilului, cu cehii plini de lacrimi.

„Străine ! — oftă ea. — Ție-ți datoresc viața mea !

(Va urmá.)

Doine și hore din Bihor.

(Din valea Crișului repede — dela Beznea.)

Măi muere, draga mea,
Nu da făina din sac,
Că-i mănacă un pui de drac.
Hai muere șeđi cu mine,
Că me prind că ți-a fi bine,
Desculță nu te-oi purtá,
Numai iarna și vara,
La moară nu te-oi máná,
De nu-i merge, nu-i mánacă.
Eú m'oi duce ș-oí luerá,
Și prea bine m'oi purtá,
Că oí vinde și casa,
Și la crișmaru oí da,
Crișmaru mi-i tare bun,
Și-mi dá multe iți de vin.
Când în ziua de lucrat,
Eú m'oi culcá mort de beat,
Tu muere umbra-mi fi,
Ca să me pot odihni,
Și de nu mi-i rēcóri,
M'oi sculá și te-oí toí.
Muere, pe seama ta,
Izvoreșce fântána,
Izvoru-i tare de mult,
Dumnezeú cá l-o făcut,
Curge ziua și noaptea,
A spēlá mintea cea rea,
Ș-a luá viața mea.
Că 'n gura izvorului,
Șede pruncu șerpelui,
Cu gurá mare căscatá,
M'a-'nghiți pe mine-odatá.

Să nu trãese în lume mult,
Că prea mult bai am făcut,
Umblai, ziua și noaptea,
Până-mi perduí mintea,
Minte puținá avuí,
Și d'acea me mântuí,
Că nu m'aș fi mântuit,
Dacă tu m'ai fi oprit,
Că umblam iarna pe munte,
Pe neauă până 'n genunche,
Pe neaua lui Dumnezeu,
Să peará pēcalul meú,
Iartă-me Doamne pe mine,
C'am făcut reú și nu bine,
Picioarele mi-or recit,
Și iară m'am mântuit.
— Veni dalba primăvará,
Și umblai prin iarbă iará,
Aflai floarea codrului,
La izvorul cucului,
Tămădi picloru meú,
Și me mântuí de reú.

Nicolau Firu
invățător.

SALON.

Ioan Bianu.

Una din stăruințele revistei noastre este aprețierea activității tuturoră cari lucrează pentru respândirea culturii românești. A presintă publicului cetitor tendința lor, desvoltarea muncii și succesele ce au obținut; a atrage atențiunea mulțimei, a-i face cunoscuți în cercuri cât mai largi, a informă pe toți despre tot ce se face la noi pentru afirmarea idiomului nostru național, — iată o problemă de frunte a „Familiei“.

Credincios acestei meniri, organul acesta a stat timp de decenii la postul său îndeplinindu-și după puteri însărcinarea ce s-a luat în privința aceasta. Pe coloanele sale s'au pândat unul după altul toți aceia cari au făcut ceva pentru neamul românesc. De la cel mai meritat și până la cel mai nensemnat, toți au fost presințați și aprețiați. Stăruința, munca și succesele tuturoră se reflectează aici ca 'ntr'o oglindă.

O astfel de datorie împlinim și cu ocaziunea aceasta punând în fața publicului nostru activitate culturală a unui bărbat, care s-a dedicat toată viața în serviciul ridicării intelectuale a națiunii sale.

Dl *Ioan Bianu*, despre care voim să vorbim, în vigoarea bărbăției sale, are la activul său un mănos trecut, în care s-a făcut merite ca profesor, ca autor și ca bibliotecar-archivar al primului nostru areopag literar. Aceste merite au fost încoronate de însăș Academia Română, care în sesiunea generală din urmă l-a ales membru. Usăm și noi de privilegiul acestei alegeri, spre a-i publica portretul în fruntea revistei. Încât pentru activitatea sa literară, credem mai potrivit a reproduce aici aprețierea presințată Academiei, în numele secțiunii literare, înainte d'a se procede la votare, de dl Iosif Vulcan.

Aceea sună astfel:

Arătarea activității și lucrărilor științifice, precum și a calităților personale ale dlui Ioan Bianu, pe cari s'a întemeiat votul unanim al secțiunii literare de la 1 aprilie, de a ve propune și în acest an — cum ve propusese în 1900 — să-l alegeți membru în locul vacant în secțiunea literară, ar fi cu totul de prisos. Nici un candidat nu poate fi așa de bine cunoscut fiecăruia dintre noi ca dl Bianu, pe care de 23 de ani împliniți îl vedem dându-ș toată inima și toate puterile în serviciul acestei instituțiuni.

Toți șcim că de la 1879 și până acum dl Bianu a lucrat cu un zel neadormit pentru serviciul acestei înalte instituțiuni, contribuind mult la îndeplinirea nobilei ei misiuni culturale în veacul nostru. Cine nu șcie că dl Bianu a organizat prin această puternică activitate colecțiunile științifice ale Academiei așa ca ele să fie folosite de toți învățații și doritorii de studii spre cel mai mare folos al progresului cercetărilor asupra trecutului neamului nostru? Care dintre noi nu a fost totdeauna ajutat cu informațiuni

grabnice și precise de dl Bianu, ori de câte ori am avut trebuință de ori-ce știință în domeniul literaturii și filologiei noastre vechi și noue?

Spre a satisface cerinței regulamentului și bunului obicei stabilit, ve amintesc totuș principalele momente din activitatea științifică a dlui Bianu, desvoltată cea mai mare parte chiar în sinul Academiei și în publicațiunile sale.

Născut la 1856 în Făget lângă Blaș, s-a făcut studiile academice la București, completându-le în urmă la Milano și la Paris.

La 1876 Societatea Academică a primit și a publicat în Analele sale monografia dlui Bianu despre Samoil Micul, istoricul și filologul ardelean, care a inaugurat marea și binecuvântata școală a apostolilor redeșteptării neamului nostru. Dl Bianu crescuse la Blaș și a arătat totdeauna că îi este plin sufletul de marile impulsuni și tradițiuni ale marelui școale de acolo.

După ce în timp de doi ani a făcut studii de filologie romanică și de istorie literară în Italia și Franța, s'a întors iar în serviciul Academiei, în sinul căreia prin calitățile și activitatea sa își câștigase și a știut păstră totdeauna simpatia neuitatului președinte Ion Ghica și a neîntrecutului în activitate secretar general al nostru.

În anii 1885 și 1886 a făcut doue călătorii în țerile polone pentru cercetări științifice, al căror rezultat a fost — între altele — cele trei volume de documente istorice polone, publicate în urmă sub îngrijirea dlui I. Bogdan în suplementul II al colecțiunii Hurmuzaki.

La 1887 a publicat edițiunea „Psaltirei m versuri“ a mitropolitului Dosofteiu, după manuscriptul original și după edițiunea de la 1673. În fruntea acestei edițiuni, făcute cu o îngrijire fără precedent la noi, se află un studiu de istorie literară magistral prin largimea cercetărilor, prin noutatea și siguranța vederilor și prin precisiunea expunerii.

Academia, în unanimitatea voturilor, a dat atunci o eclatantă manifestare aprobării sale despre aceste lucrări filologice ale dlui Bianu, alegându-l la 1887 membru corespondent în secțiunea literară.

Doi ani în urmă, la 1889, dl Bianu a publicat „Psaltirea Scheiană“, unul dintre primele și din cele mai prețioase monumente ale limbei române, într'o edițiune cu aceleași calități științifice de precisiune și de metod.

La 1891 a publicat un volum de texte macedo-române cu un glosar, care ar trebui să servescă de model tuturoră lucrărilor de această natură.

A întreprins apoi doue vaste publicațiuni de cel mai mare preț pentru studiile literaturii vechi și a istoriei noastre naționale: 1, „Bibliografia veche românească“, care este o publicațiune fără păreche, un adevărat monument ridicat cărturarilor și tipografilor, Donnitorilor, boierilor și prelaților cărturari și iubitori de carte din trecut; 2, „Catalogul manuscriptelor românești“, în care se scoate la lumină din întunericul necunoscutului o mare parte din activitatea intelectuală și culturală a strămoșilor nostri.

Dl Bianu trăește nu numai în trecutul cel mai depărtat al literaturii noastre, ci și în epocile contemporane; dsa a publicat după manuscriptele originale o nouă edițiune a poeziilor marelui nostru

poet național Alecsandri, precum și o edițiune a scrierilor lui Grigorie Alexandrescu.

Într-o scriere de la 1891 dl Bianu și-a expus în scurt vederile sale asupra dezvoltării culturii românești în secolul XIX, arătând vederi largi și pe-trundătoare despre cauzele progreselor făcute și ale greșelilor de direcțiune cari au produs epoca de să-răcie și de lipsă de avânt care a urmat.

Activitatea dlui Bianu a mai produs numeroase comunicări făcute Academiei, articole, note și recenziuni răspândite în principalele reviste filologice și literare românești.

Mai multe din publicațiunile dlui Bianu — astăzi profesor la universitatea din București — au fost primite cu recenziuni elogioase și de învățați din străinătate prin cele mai autorizate reviste.

Pentru această activitate literară și filologică, secțiunea literară a propus Academiei la 1900, prin organul colegului nostru dl T. Maiorescu, să aleagă pe dl I. Bianu membru al Academiei în secțiunea literară, și acum secțiunea în unanimitate vine a ve face din nou aceeași propunere.

Din viața sa privată, notăm că este căsătorit cu dsoara Alexandrina Băicoianu, fiica colonelului Băicoianu. Are un fiu foarte cuminte și drăguț, Alesandru, de 7 ani.

Distrugerea orașului St. Pierre.

— La ilustrațiile din nr. acesta. —

Înspăimântătoarea catastrofă de pe insula Martinica, fără seamăn în istoria universală, care a devastat orașul St. Pierre și alte sate, a atras atențiunea lumii întregi.

Insula Martinica e colonie franceză. Capitala ei politică și militară este Fort de Franțe, dar comer-ciul s'a așezat mai cu seamă în orașul St. Pierre, cu o climă mai dulce.

Orașul acesta a fost situat pe malul mării, printre cele două vulcanuri : Pelée de 1350 metri și Pitons du Carbet de 1207 metri. Pe colinele ambilor vulcani creștea o vegetație foarte bogată. Vulcanul cel din urmă s'a stins de multe veacuri, iar primul n'a mai făcut exploziuni de 50 de ani.

St. Pierre cu 25.000 locuitori, negri și mu-lați, avea o înfățișare europeană, cu strade drepte și case cu etaj. Damele se îmbrăcau după moda franceză. Perirea poporațiunii n'a urmat prin esundarea lavei, căci de aceasta ar fi putut scăpa, ei prin erupțiunea grozavă, care a aruncat pietri, smoală și fum în cantități mari, încât oamenii au fost striviți și înecați.

În nr. prezintă publicăm vederea orașului St. Pierre și câteva schițe din el.

LITERATURĂ.

Academia Română a ținut vineri la 31 mai (13 iunie n.) ședință publică. Cu asta ocaziune dl Gr. G. Tocilescu a făcut comunicare despre : Câteva stațiuni preistorice în România și în special stațiunea Sărata-Monteor din județul Buzeu.

Româncă premiată de Academia franceză. Cetim în ziare, că Academia franceză a decernat un

premiu de 1000 de franci, dnei contese de Nouilles, născută principesă Basarab Brâncoveanu, sora dlui deputat Constantin Bassarab Brâncoveanu, pentru volumul său de versuri „Coeur innombrable“ apărut de curând.

Primul congres științific român. La 2/15 iunie s'a deschis în Iași primul congres științific român, la care au luat parte, pe lângă Societatea de științe din București și societățile următoare : Societatea medicilor și naturaliştilor din Iași, Societatea de științe din Iași, Societatea Archiva din Iași. Congresul a fost împărțit în următoarele secțiuni : Secțiunea I, matematicile, mecanica aplicată și astronomia ; Secțiunea II, fizica, meteorologia, chimia și mineralogia ; secțiunea III, zoologia, botanica, geologia, geografia și antropologia ; secțiunea IV, medicina umană, medicina veterinară și farmacia ; secțiunea V, geniul civil, militar și agronomia.

Istoria armei geniului. Colonelul C. N. Herjeu a publicat la București o carte intitulată : „Istoria armei geniului“. Lucrarea are trei părți. În partea primă se face istoria trupelor de geniu ; autorul arată originea trupelor tehnice române, descrie dezvoltarea lor progresivă, participarea și rolul însemnat în resboiul din 1877—78, lucrările de interes general și militar ce s'au executat de la 1859 până astăzi și, în fine, organizarea lor actuală. Partea a doua cuprinde istoria serviciilor de geniu și casarmamentul armatei. În partea a treia se ocupă de istoria fortificațiunilor țării. Lucrarea se termină prin statul oficerilor generali și superiori de geniu sau proveniți de geniu, dându-se biografia și serviciile militare ale fiecăruia. Partea ilustrativă cuprinde 60 foi : portrete, uniforme, vederi din viața trupelor de geniu, charte și planuri din resboiul independenței, planuri și schițe de casarme, stabilimente militare și fortificațiuni.

Curs de limba română. Dl G. Gr. Baleanu, licențiat în litere de la universitatea din Viena, a început să publice sub acest titlu la Iași, un curs cuprindând toate chestiunile de gramatică cu soluțiunile lor, precum și rezultatele cercetărilor în materie de știința limbei române. Cursul acesta apare periodic în fascicule. Partea primă are titlul „Fonetice“. Fascicolul prim se ocupă de începutul neamului și urzirea limbei române, vorbește de caracterul trac al foneticei române, despre semnițele trace și susține că tracii romanizați n'au putut forma o națiune mare și puternică. Drept încheiere, face următoarele concluziuni : „1. Că neamul român are la origine pe coloniștii romani veniți în țările trace între 200 înainte și 106 după Christos și contopiți succesive cu semnițele trace. Că poporul traco-latin eșit din acea contopire, neputând a se închege în o națiune tare și puternică, a cădut pradă năvălirilor reducându-se cu timpul numai la Daco-Români, cari au continuat neamul ; pe când cei din peninsula balcanică și cei de pe coastele Adriaticei au ramas niște simple fracțiuni lipsite de condițiunile de a se putea desvoltă în sens național. 2. Că limba română este continuarea grafului coloniștilor romani, înse reconstruit după tiparul fonetic al Tracilor. Că acest tipar fonetic având la toți Tracii aceleași linii, adevărată nasalitatea, se deosebiă totuș prin caracter și intensitate, ceea ce din capul locului a determinat formarea a trei dialecte, cari neurmând evoluția în acelaș timp și în aceleași împregiurări și nici cu aceeaș

intensitate, au ramas până astăzi cu acele deosebiri. 3. Că este lucru peste puțință, ca limba română să fi avut un singur loc de închezare. Că prin urmare sunt false și tendențioase toate teoriile despre rătăcirea Daco-Românilor prin peninsula balcanică și retur.“

Documente privitoare la trecutul Românilor din Șchei. Dl dr. Sterie Stinghe a scos sub titlul acesta volumul al doile din colecțiunea de documente istorice aflătoare în archiva bisericeii din Brașov-Șchei. Aceste se referă la anii 1784—1810 și sunt emanate mare parte de la capii și cărmuitorii bisericeii din Șchei și anume din timpul păstoririi celor doi episcopi de naționalitate sârbească, Ghe-deon Nichitici (1783—1788) și Gherasim Adamoviei (1789—1796) și din timpul administrării eparchiei prin vicarii Ioan Popoviei (1796—1804) protopopul din Hondol și Nicolae Popoviei (1805—1810) protopopul Hunedoarei. Publicarea s'a făcut cu cheltuiala bisericeii Sf. Nicolae din Brașov (Șchei).

Vacanța revistelor „Semănătorul“ și „Septemăna“. Numărul din săptămăna trecută a revistei „Semănătorul“ care apare la Bucureșci sub direcțiunea dlor Vlahuță și Coșbuc, vestește că până la septembrie își incetează aparițiunea, din cauza vacanțelor de vară. „Septemăna“, revista foarte interesantă a dlui G. Panu, care asemenea apare la Bucureșci, a scos cel din urmă număr înainte de vacanțe, eri vineri, spre a renepe la septembrie.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român la Bistrița. Aflăm cu bucurie că adunarea generală din anul acesta a Societății pentru fond de teatru român se va ținea la Bistrița. Inteligența română de acolo, prin o scrisoare adresată în numele ei de dl *Gerastin Domide* președintelui Societății, înștiințează că a hotărît să primească cu cea mai caldă dragoste și ospitalitate românească Societatea și adunarea ei generală în mijlocul seii. Terminul adunării generale încă nu s'a fixat definitiv; dar probabil se va hotări ziua de 15/28 august, ca cea mai potrivită împregiurărilor locale.

Teatru popular în Bucureșci. Porțile Teatrului Național fiind inchise, duminica trecută s'a deschis la Bucureșci un Teatru popular în grădina Sărindar, în fața Băilor Eforiei, cu o trupă de operete și comedii, compusă din artiști reputați, iar orchestra dintre artiștii Teatrului Național.

Concert și teatru în Varadia. Reuniunea de cântări și musică gr. ort. română din Varadia a aranjat în ziua primă de Rusalii concert și reprezentație teatrală. În concert s'a cântat „Candidatul Linte“ cor bărbătesc de C. G. Porumbescu. Apoi s'a jucat „Întorcerea coconului Costică din Paris“ comedie vodvil în 2 acte de I. P. Bancov. În sfârșit dans.

Concert și teatru în Cenadul-sêrbesc. Corul plugarilor gr. ort. români din Cenadul-sêrbesc a dat în prima zi de Rusalii, sub conducerea învățatorului D. Bozian, concert popular, jucând întâi piesa populară „Florica lui Ioanaș“ de X. La fine: Bătuta și Călușerul.

Concert și teatru în Recița-montană. Reuniunea română de cânt și musică din Recița-montană

a aranjat în ziua primă de Rusalii concert, după care a represintat „Cornul fermecător“ basm în 4 acte, tradus de Z. Biju.

Concert și teatru în Cuvești. Corul vocal român gr. ort. din Cuvești, protopopiatul Lipovei, a dat în luna Rusaliilor concert popular și reprezentație teatrală, jucând piesa: „Săpătorul de bani“ localisată de Ant. Pop. La fine dans. Bătuta și Călușerul.

Concert și teatru în Nădlac. Tinerii meseriași români din Nădlac au aranjat în ziua primă de Rusalii, sub conducerea învățatorului Romulus Taucean, concert popular; apoi au jucat piesele „Leac pentru soacre“ și „Treii doctori“ localisări.

Concert și teatru în Brașovul-vechiu. Corul bisericesc gr. ort. românesc din Brașovul-vechiu a dat în duminica trecută concert popular, după care au jucat piesa „Bătăușii“ tablou de moravuri de I. M. Bujoreanu. După teatru dans.

MUSICĂ.

Concertul dnei Irena de Vladaia în Oradea mare, pe care l-am prevestit în nr. trecut, ca un rar eveniment musical de felul acesta în orașul nostru, de sigur va atrage tot publicul românesc d'aici și din provincă. Concertul se va da sub auspiciile despărțământului oradan al Asociațiunii, care a lansat următoarea invitațiune: Despărțământul oradan al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român invită la concertul care-l va da în Oradea-mare duminică 22 iunie st. n. în sala otelului „Arborele verde“, cu concursul dnei Irena de Vladaia, primadonă de la opera din Bucureșci, și al dlui Gr. Savu, artist dramatic, cu următorul program: Partea I. 1. Gounod: „Balada și aria bijuteriilor“ din opera „Faust“, dna Vladaia. 2. ** solo, executat la pian de **. 3. Adam: „Arie indiană“ din opera „D'aș fi rege“, dna Vladaia. 4. Eminescu: „Versuri“, dl Gr. Savu. 5. Verdi: „Cavatina“ din opera „Traviata“, dna Vladaia. 6. ** „Monologuri“, dl Gr. Savu. 7. a, Arditi: „Il Bacio“ (vals), dna Vladaia. b, Paraschiv: „După fragi și după mure“, dna Vladaia. Partea II. 8. Bizet: „Habanera“ din opera „Carmen“, dna Vladaia. 9. ** solo, executat la pian de **. 10. Lecoq: „Boléro espagnol“, dna Vladaia. 11. Coșbuc: „Doine și balade“, dl Gr. Savu. 12. De Vladaia: „Doina olteanului“, cântată de dna Vladaia. Dna Vladaia va cântă „Habanera“ și „Bolero“ în costum espagnol. Prețurile: loc I. 4 e., loc II. 2 e., loc III. 1 e. Galerii 50 fl. Venitul curat e destinat pentru despărțământul Asociațiunii. Începutul precis la 8 ore seara. Bilete se găsesc de vëndare la librăria Iosif Láng și seara la cassă.

Concertul reuniunii române de musică din Sibiiu pe care l-am anunțat pe scurt în nr. trecut, a dat o nouă probă de naltul nivel la care se află aceasta reuniune. A fost mult aplaudat dl Vasile Popoviei din Brașov, care a cântat partea narativă din „Povestea rosei“. Partia Rosei a cântat-o dșoara Simonescu cu o intimitate răpitoare și cu o concepție poetică; mare efect a produs și dșoara Cunțanu, precum și dna Crișan. În afară de program dl Vas. Popoviei a mai cântat „Du bist die Ruh“ de Schubert și „Mugur mugurel“ de Dima, care a produs

un vifor de aplause. Dșoara Onițiu a cântat doina cu o bravură care a entusiasmat tot publicul.

Reuniunea română de cântări din Brașov a dat a doua zi de Rusali concert în Dêrste. După concert a urmat dans.

Concert poporal în Satu-mic. Reuniunea română de cânt și musică din Satu-mic de lângă Lugoj a dat în duminica trecută un concert poporal cu cântări și declamațiuni.

PICTURĂ.

Expoziția artiștilor în viață la București. Duminica trecută s'a inaugurat la București expoziția artiștilor în viață în palatul Ateneului. Președintele expoziției e dl I. D. Mirea, pictor și profesor la școala de bele-arte din capitală. La inaugurare au fost de față regele, principele Ferdinand și principesa Maria, cari au vizitat toate salele cu tablouri și statue.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Profesori noi. Dl *Alexandru Ciura*, simpaticul nostru colaborator, care scrie și sub pseudonimul „Simin” și dl *Octavian Prie*, amândoi absolvenți de teologie și de filologie, au făcut la universitatea din Budapesta cenzură de profesor. Ambii vor funcționa la gimnasiul din Blaș.

Masa studenților de la școlile române din Blaș. Inteligența română din Blaș publică prin ziare un apel către publicul român și în deosebi către aceia cari au studiat în școlile din Blaș: să contribuiască la înființarea unui fond pentru masa studenților de la școlile române greco-catolice din Blaș. Ofertele sunt a se adresa „Căseii centrale archidiecezane” în Blaș. O listă de contribuiri este depusă și la redacția noastră, care va mijloci cu plăcere transmiterea contribuțiilor abonanților noștri.

Bursele Adamachi. Academia Română a publicat condițiunile pentru ocuparea a trei burse și anume: pentru studiul astronomiei, al agriculturii și al ingineriei cu aplicare la edilitatea publică. La toate trei bursele se vor admite să concureze și tinerii din orii ce parte a țerilor locuite de Români, în afară de hotarele regatului; pentru cea de astronomie se cere înse ca bursierul să aibă licența de la universitatea din Iași.

Din artist — preot. Dl Vasile Popovici, mult aplaudatul nostru tenorist, care, făcând cursul teologic și având voce frumoasă, a vrut să se dedice scenei, s'a întors iarăș la preoție și a fost ales preot în comuna Tresnea, protopopiatul Ungurașului.

Monach nou. Dl dr. *Traian Bădescu*, secretar consistorial în Caransebeș, a intrat în tagma monachală în sf. mănăstire din Hodoș-Bodrog.

Ingineri noi. Dni *Trifon Gaița* și *Pompeii Dragoș* au obținut la polytechnica din Budapesta diploma de ingineri.

„Victoria” pentru gimnasiul din Brad. Institutul de credit și economii „Victoria” din Arad a votat anul acesta 500 de coroane ca basă la fundațiunea sa pentru „masa studenților” de la gimnasiul din Brad.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Iosif Stanca*, învățător în Roșia, comitatul Arad, bine cunoscut și din coloanele revistei noastre, s'a fidanțat cu dșoara *Silvia Eugenia Stan*, fiica învățătorului pensionat de acolo. — Dl *Danila Șerban*, notar în cercul Voila și dșoara *Aneta Răpescu* s'au cununat la 16 iunie n. în Tohanul-nou. — Dl *Nonie Rusu* cleric și dșoara *Maria Dragoș* se vor cunună la 29 iunie n. în Coroiu. — Dl *Nichifor Frațila*, învățător și dșoara *Elena I. Crețar* se vor cunună duminica viitoare în Vingtard.

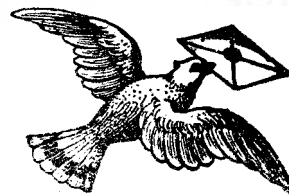
Principele Ferdinand și principesa Maria a României au plecat luni din București la Londra, unde vor reprezenta pe regele Carol la serbările de încoronare a regelui Eduard VII.

Asilul „Regina Elisabeta” la București. Duminica trecută s'a serbat la București cu mare pompă punerea petrei fundamentale a asilului „Regina Elisabeta” pentru săraci. Locul a fost cumpărat de regele și dăruit societății „Regina Elisabeta” spre a se zidi pe el un asil; tot pentru scopul acesta regele a mai dăruit 300 de mii de lei, regina 1000 lei anual. De ocamdată se vor construi numai trei pavilioane, unde vor fi adoposiți 100 de săraci. La actul augurării a asistat și regina care a aședat pergamenul în fundament.

Advocați noi. Dl dr. *Alexiu Bogdan*, vice-notar la tribunalul regese din Bistrița, a făcut la Mureș-Oșorhei cenzură de avocat. — Dl dr. *Toma Cornea*, din comitatul Făgăraș, a făcut de curând în Budapesta cenzură de avocat.

Bustul lui G. Dem. Teodorescu. Elevii și amicii regretatului G. Dem. Teodorescu, fost profesor și ministru, autorul unei bune colecțiuni de poezii populare, i-au făcut bustul, care s'a inaugurat la București în duminica trecută, în grădina Ateneului.

Poșta redacției.

Almaș. Volumul de Poesii postume ale lui Eminescu costă 1 leu. *Sibiu.* Fiind că ați trimis-o și aiurea, unde a și apărut, n'am mai putut-o publică și noi.

Doi amanți nenorociți și versul alăturat n'au fost vrednice de gloaba poștală ce am plătit pentru scrisoarea nefrancată de ajuns. Abonamentul nu este încă achitat.

Abonament nou la „Familia”.

Înceiându-se în curând semestrul Ianuarie—iunie și treiluniul aprile—iunie, rugăm pe toți aceia ale căror abonamente espiră să binevoiască a le înnoi de timpuriu.

Totodată rugăm pe aceia cari încă nu ș-au achitat abonamentul pentru trecut, să-l refuiască în curând, ca să nu fim siliți a întrerupe expediarea revistei la adresa lor.

Cei ce nu vor să se aboneze, să refuze primirea; iar cei ce o primesc, răspundă abonamentul regulat înainte, căci numai așa putem susține intreprinderea noastră.

Condițiunile de abonament rămân tot cele de până acuma.

Editura „Familiei”.

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.